

Ikasleen euskararen erabilera eskolan hizkuntza ereduaren arabera. Nafarroa

Definizioa

LMH4ko ikasleek (10 urte inguruko haurrak) eta DBH2koak (14 urte inguruko nerabeak) eskolan zein hizkuntzatan aritzen diren jasotzen du adierazle honek. Zehazki honako lau egoerak aztertzen ditu: irakaslearekin gela barruan erabilitako hizkuntza, irakaslearekin gelatik kanpo erabilitakoa, ikaskideekin gela barruan erabilitakoa eta ikasleekin jolaslekuan erabilitakoa. Horrez gain, lau erabilera horiek uztartuz erabilera orokorra kalkulatu da.

Hedadura

Nafarroa

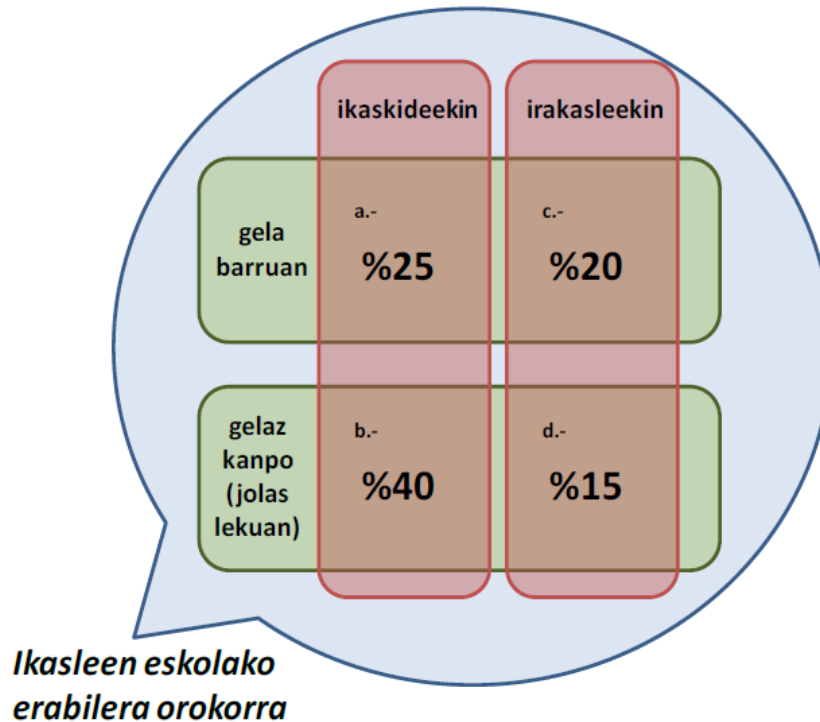
Aldagaiak eta kategoriak

- Datu orokorra: erabilera-tasa esleitu
- Beti euskaraz
- Euskaraz gaztelaniaz baino gehiago
- Bietan berdin
- Gaztelaniaz euskaraz baino gehiago
- Beti gaztelaniaz
- Beste hizkuntza batean

Ikasleen eskolako euskararen erabilera orokorra kalkulatzeko, gaiari buruz inkestan jasotako lau galderaren emaitzak hartu dira kontuan:

- Ikaskideen arteko gela
- Gelako lagunekin jolaslekuan
- Irakasleekin gela barruan
- Irakasleekin gelatik kanpo

Lau erabilera horiek konbinatu dira ikasleen eskolako erabilera orokorra mendeko aldagai trinkoa osatzeko, baina ez zaie lau erabilerei pisu bera eman aldagai trinkoaren barnean. Irudi honetan adierazten da zer-nolako pisua eman zaion lau erabilera horietako bakoitzari:

Haztapena hiru parametro hauen arabera egin da:

1. **Mintzajardunaren zenbatekoa:** zenbaki zehatzetan ezin eman baliteke ere normalean, bistan da ordu gehiago "sartzen" dituela LMH4ko (zer esanik ez DBH2ko) ikasleak bere ikaskideekin, irakasleekin baino. Ordu gehiago hitz egiten. Funtsezkoa da puntu hori: jardunak, hitz egiteak (mezu-iturri izateko gaitasun eragileak, ez besteri entzundakoa ulertzeko jasotze-gaitasun hutsak) aktibatzen du hiztunon erabilera, bere osoan. Ahozko jarduna, hitzezkoa, bereziki da alor horretan zentrala.
2. **Mintzajardunaren nolakoa:** gizarte-bizitzarako garapen-oinarri gisa esanguratsuagoa da ikasleen arteko erabilera informala, eguneroko asmo-gogo-beldur-irrikez oratua, trebetasun- edo ezagutza-item kurrikularrak lantzeko jarduera formala baino. Funtsezko puntua da hori: Pitagoras-en teorema (eta hura azaltzeko hizkera moldea) ez dugu gehienok, eguneroko bizian, baliatu beharrik izaten: han jasotzen den hainbat pautu egoki gerta liteke interakzio-baldintza formaletarako, baina (lanbide batzuetako jarduerasparru batzuetan izan ezik) gutxi dira halakoak hiztun-elkarte gehienetan eta are gutxiago (euskara-erdaren funtzio-moldaera nagusiaren ondorioz) gurean.
3. **Mintzajardunaren situazio-egoera** (non-norekiko jardunaren eragina): diferenteak dira irakasleekiko harreman-jarduerak eta ikaskideekikoak, aurreko ataletan esandakoaz gainera, situazio-egoerak eragindako baldintzen aldetik ere. Libreagoak dira jarduera batzuk, eta ingurumen-baldintzek behartuagoak besteak. Ingurumen-baldintza horiek adierazgarriak dira, bestalde, solidaritate/aginte parametroen aldetik ere. Horrek ere pisua du, nola ez, jarduera horren aurrera begirako garapen-aukeretan".

Irizpide horietan oinarrituta eta finkatutako haztapena aplikatuta sortu dugun aldagai berriari **eskolako erabilera-tasa esleitua** edo **datu orokorra** deitu diogu.

Erabilera-tasa esleitua (datu orokorra) inkestak emandako erantzunen ugaritasuna laburtzeko eta balio numerikoa emateko egiten den kalkulua da. Kasu honetan aldagai honetan ikasleek emandako sei erantzun posibleak hartu eta

honako erabilera-balio hauek esleitu zaizkie:

- Beti euskaraz = %100 euskaraz
- Euskaraz gaztelaniaz baino gehiago = %75 euskaraz
- Euskaraz gaztelaniaz beste = %50 euskaraz
- Euskaraz gaztelaniaz baino gutxiago = %25 euskaraz
- Beti gaztelaniaz = %0 euskaraz
- Beste hizkuntza batean = %0 euskaraz

Erabilera-tasa esleituaren bidez, Otik 100erako eskalan batez besteko datua zein den ezagutzeko aukera dago, sei kategorietako informazioa bakarrean laburtuz. Hizkuntza-erabileri buruzko ikuspegi orokor bat izatea ahalbidetzen du horrek.

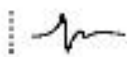
Azpi-adierazleak (gurutzaketak)

- Hizkuntza-eredua:
  - A eredia
  - D eredia
- Solaskideak non:
  - Ikasleen erabilera irakasleekin gela barruan
  - Ikasleen erabilera irakasleekin gelatik kanpo
  - Ikasleen arteko erabilera gela barruan
  - Ikasleen erabilera euren artean jolaslekuan
- Maila:
  - Lehen Hezkuntzako 4. Maila
  - Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 2. Maila
- Sexua:
  - Neska
  - Mutila

Iturria(k)

IZASKUN ARRUE Proiektua

Iturriaren ezaugarriak	IZASKUN ARRUE Proiektuak Nafarroako ikasleen eskola-giroko euskararen erabilera du aztergai. 2019ko otsailean, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamenduaren Ebaluazio Diagnostikoaren bidez, lehen aldiz jaso dira Nafarroako Lehen Hezkuntzako 4. Mailako eta Bigarren Hezkuntzako 2. Mailako ikasle guztien eskola-giroko hizkuntza-portaerei buruzko datuak. Hala, lehenengo datu-bilketa horren emaitza nagusiak aztertu ditu Soziolinguistika Klusterrak Euskarabidea - Euskararen Nafar Institutuaren enkarguz. Ikerketak ikasleek aitorturiko datuak eskaintzen ditu, eta EASen jaso dira A, B eta D eredu-tako ikasleen datuak (G ereduko ikasleak albo batera utzi dira, ez dutelako harremanik euskararekin eskola-giroan, ikasleriaren erdia baino zertxobait gehiago badira ere).
Eragiketaren arduraduna	Nafarroako Gobernuko Euskarabidea, eta Soziolinguistika Klusterra.
Hasierako datua eta maiztasuna	2019an lehen aldiz jaso dira datuak. Aurrera begira datu-bilketarako maiztasuna erabakitzeke dago.

Oharrak	<ul style="list-style-type: none"> • Nafarroako datu orokorrak A ereduko eta D (+B) ereduko ikasleei dagozkienak dira. G ereduko ikasleak albo batera utzi dira, ez dutelako harremanik euskararekin eskola-giroan, ikasleriaren erdia baino zertxobait gehiago badira ere. • Datu orokorra ("<i>guztira</i>") ikasleen erabilera-tasa esleitua da. Tasa hau inkestak emandako erantzunen ugaritasuna laburtzeko eta balio numerikoa emateko egiten den kalkulua da. Erabilera-tasa esleituaren bidez, 0tik 100erako eskalan batez besteko datua zein den ezagutzeko aukera dago.
Informazio osagarria	
Argitalpenak eta txostenak	